

POTUJOČE NOVICE

IZ VSEBINE	1
ZAHVALA SLOVENSKOM POTUJOČIM KNJIŽNIČARKAM IN POTUJOČIM KNJIŽNIČARJEM	3
BIBLIOBUS V ROMSKEM NASELJU	5
BIBLIOPEDAGOŠKE URICE S PRAVLJICAMI IN RAZSTAVE NA PTUJSKEM BIBLIOBUSU	5
ZADNJI »GIRO« S STARIM BIBLIOBUSOM	6
SREČANJE POTUJOČIH KNJIŽNIC, 27.– 29.1.2007, TAUPO, NOVA ZELANDIJA	7
UTRINEK S TERENA, FINSKA	8
INTERNETNA UČILNICA NA KOLESIH	9

letnik 2

številka 3

Ljubljana, junij 2007

Poletne počitnice

Konec šolskega leta pomeni konec terenov v tem obdobju. Dva meseca počitnic za šolarje pomeni tudi nekaj predaha za potujoče knjižničarje. Čas, ko uredimo avtobuse, naredimo polletno statistiko, napolnimo bibliobus z novim knjižnim in neknjižnim gradivom, ki izide v teh dveh mesecih.

Sekcija za potujoče knjižnice je letos organizirala strokovno ekskurzijo na Madžarsko, ki pa je žal odpadla. Potujočih knjižničarjev in prijateljev potujočega knjižničarstva je bilo premalo, da bi napolnili avtobus in s tem izkoristili ugodno ceno izleta. V prihodnje smo se odločili, da ekskurzijo izpeljemo v vsakem primeru. Ob tej priložnosti bi se želela zahvaliti vsem, ki ste se prijavili in do zadnjega dne upali, da nam bo uspelo odpotovati v Budimpešto. Hvala tudi kolegom iz Murske Sobotice, ki so predlagali program in se prijazno ponudili, da se dogovorijo za obisk Madžarskih knjižnic. Verjetno bomo ta izlet izpeljali čez dve leti.

Letos imamo za skupno druženje potujočih knjižničarjev še eno možnost - septembra se obeta nov bibliobus v Ljubljani. Upam, da se bomo ob otvoritvi uspeli videti in načrtati pot za skupno sodelovanje.

Barbara Cesar,

predsednica Sekcije za potujoče knjižnice ZBDS

Foto: Tanja Vončina

Zahvala slovenskim potujočim knjižničarkam in potujočim knjižničarjem za dragoceno darilo ob moji upokojitvi - razmišljanja ob odhodu

Besedilo : Nika Pugelj

Foto:Ljiljana Vugrinec

Mnogokrat mi ta mirni, vedri in sproščeni upokojenski čas še bolj prijetno mineva ob pregledovanju spominskega albuma, ki ste mi ga ob našem lanskem srečanju tako nepričakovano poklonili.

Kako zelo ste me presenetili, razveselili in ganili, drage prijateljice in prijatelji!

Jaz, ki vedno veliko in brez treme govorim, sem takrat ostala brez besed. Nisem se vam znala in zmogla dovolj zahvaliti, vam izraziti, kako hvaležna sem vam, da ste mislili name in mi poklonili tako enkratno darilo.

Drage prijateljice in dragi prijatelji, hvala vam za ganljive besede, ki ste mi jih lani izrekli ob srečanju potujočih knjižnic in hvala vam za vse, kar ste lepega zapisali v spominski album, hvala vam za vsako dobro željo.

Ta knjiga stoji na častnem mestu v mojem domu in bo o babici Niki pričala tudi morebitnim vnukom. Prebrala sta jo tudi moj mož Janez in hčerka Maja in začudeno, pa tudi ponosno, rekla: »A to si ti?«.

Hvala Ti iz srca, draga kolegica, hvala Ti iz srca, dragi kolega,

- hvala iz srca vsakemu posebej-
- najlepša hvala vsem za vsako napisano besedo, hvala vam za misel name -
- prisrčna hvala vsem skupaj za vaše dragoceno darilo -

Sprehod in obisk med vami, ko prebiram vaše misli in si ogledujem slike v albumu , mi je neskončno prijeten in drag.

Albuma ne odprem samo ob deževnih in zimskih dneh, med drage mi spomine se podam tudi, ko sije sonce in je pomlad. Še in še prebiram, kar ste mi tako ljubeznivo napisali, se ustavim pri fotografijah, ob tem čutim, koliko prijateljstva, ljubezni in podpore je v vaših besedah in obet, da se ne bomo pozabili.

Spomini na naša druženja so nepozabni. Svoj pomen imajo tudi tisti trenutki, ko smo se slišali samo po telefonu, ali se kje srečali, le bežno. Vsak trenutek druženja je bil dragocen, vsi trenutki skupaj so nas nerazdružljivo povezovali v družino najpredanejših in najbolj požrtvovalnih knjižničarjev - v družino potujočih knjižničarjev.

Ti občutki pripadnosti bibliobusni dejavnosti in vam, kolegom, so me prevevali ves čas službovanja v potujoči knjižnici, ti občutki so z menoj tudi sedaj, ko sem »na stalnem dopustu«, misel na bibliobuse in na vas me bo vedno spremljala.

Spomini me povedejo tudi v daljno preteklost, ko sem službo srednješolske profesorice italijanščine v Novi Gorici po dveh letih zamenjala za delo v porajajoči se potujoči knjižnici v Ljubljani. Delo na šoli, ki sem ga imela nadvse rada, sem zaradi družinskih obveznosti jeseni leta 1973 s težkim srcem zapustila in misleč, da bo to le začasna rešitev, resignirano sprejela zaposlitev v potujoči knjižnici.

V ljubljansko potujočo knjižnico sem bila izbrana med še osmimi prijavljenimi, saj sem menda edina na vprašanje, če mi je v avtobusu slabo, odgovorila nikalno. No, za to, da sem bila sprejeta na to delovno mesto, so bila gotovo odločilna še kakšna druga merila.

Nisem si predstavljala, kako s potujočo knjižnico začeti in kje poprijeti, saj do tedaj knjižnice kot ustanove, razen kot strastna bralka, nisem poznala, ne njenega notranjega ustroja, niti zakonitosti knjižničnega strokovnega dela.

1. septembra 1973 sem torej postala sama sebi vodja. Predvsem in najprej sem se morala intenzivno in obširno izobraževati v bibliotekarski stroki.

Ob pomoči kolegov v tedanji Delavski knjižnici, kjer je ljubljanska potujoča knjižnica imela svoj sedež, sem delala vse, kar je potrebno za ustanovitev knjižnice: nabavljala, inventarizirala in opremljala sem knjižni fond, se dogovarjala za izdelavo bibliobusa, navezovala stike z lokalnimi skupnostmi in na osnovi že izdelanega plana mreže postajališč, določila in izdelala urnike.

Kasneje je šlo laže in hitreje, saj sta se mi pridružila še dva strokovna sodelavca in tik pred pričetkom delovanja na terenu še voznik.

Po temeljiti promociji in obveščanju terena smo v torek, 15. oktobra 1974, z bibliobusom prvič krenili na pot.

Prav kmalu mi je bilo jasno, kako potrebna je potujoča knjižnica bližnjemu in daljnemu zaledju mesta, kako pomemben je obisk bibliobusa v kraju, pa tudi, kako lépo, a naporno je delo potujočega knjižničarja.

Naše težko, a tako odmevno delo z bralci me je tako zelo pritegnilo, kot me je prej veselilo delo z mladimi na šoli. Prišel je čas, ko dela v potujoči knjižnici ne bi več zamenjala za poučevanje v šoli. Vsak trenutek, ko se zares in iskreno posvečaš bralcu, je neponovljiv, v tem procesu pridobita oba.

Preteklo je nekaj let dela v potujoči knjižnici, spoznala sem tudi ostale slovenske potujoče knjižničarje. Delo v vseh potujočih knjižnicah je bilo in je vedno močno prežeto z

entuziazmom in z občutkom odgovornosti do bralca in z zavestjo, da: »Teren nikakor ne sme odpasti, bralci nas čakajo, mnogi so prišli peš od daleč, s težkimi torbami knjig, v kraju nas čaka najmanj 30 bralcev. Zato vsekakor moramo iti na teren, pa čeprav so ceste slabe, ledene, zasnežene, nevarne, bibliobus se kvari, v notranjost vozila uhajajo izpušni plini, kurjava, oz. prezračevanje ne delata, zato je v vozilu strašansko vroče ali ledeno mrzlo, mi pa smo skoraj vsi bolni«. A odločitev je vedno preprosta: vseeno gremo na pot!

Le v potujoči knjižnici se od vsega začetka in vedno dela tako!

To našo predanost in ljubezen do dela in odgovornost do bralcev potujoče knjižnice so sprva cenili in poznali le naši bralci in seveda, mi sami.

Naša strokovna javnost pomena, poslanstva in naših uspehov na terenu ni poznala in se tudi ni zavedala, kaj pomeni potujoča knjižnica za oddaljene kraje in kako koristna je za dvig bralne kulture na podeželju.

Zavest, da kolegi v stacionarnih knjižnicah o našem predanem delu le malo vedo, pa me je vedno bolj in bolj motila, te misli mi niso dale miru.

Ne vem, zakaj sem se ravno jaz čutila dolžna, da o našem delu javno spregovorim, da zberem podatke in o nas poročam, da poslanstvo na terenu, ki ga opravljamo tako uspešno, osvetlim in predstavim javnosti.

Ob tem razmišljanju sem spoznala, da smo si potujoči knjižničarji in naši bralci po nečem podobni: eni in drugi predstavljamo v svojem okolju neko posebno skupino – naši bralci so posebnost zato, ker za razliko od večine sokrajanov, ki jih knjiga ne zanima, redno zahajajo v knjižnico, mi (potujoči knjižničarji) pa smo v knjižničarskem svetu posebni, ker ne čakamo, da nas bralec obišče, pač pa uporabnike obiskujemo tako rekoč na domu.

Misel je šla še dalje: združeni in povezani potujoči knjižničarji smo drug drugemu tista rama, na katero se bomo naslonili, skupaj bomo nastopili in se povezani bolj opazno predstavili ostalim kolegom v naši stroki in jim povedali, kdo smo ter kako pomembno delo opravljamo.

Večkrat mi je ob tem premišljevanju in kovanju načrtov, kako bi opozorili nase, ironično prišel na misel naslov tiste lepe knjižice za otroke: »Pokonci izpod korenin«...

In se je zgodilo:

začela sem zbirati podatke o delovanju vseh slovenskih

potujočih knjižnic, o tem sem pisala poročila, prispevke in članke v različna glasila, podajala referate na strokovnih srečanjih.

Na začetku poročanja o bibliobusnem delovanju smo iz stacionarnih knjižnic slišali podcenjevalne pripombe, češ da »potujočniki« delujemo bolj ljubiteljsko in manj strokovno, da naokoli krožimo kot sladoledarji, da bralce preveč »crkljamo«, pa tudi, da je izbira gradiva v bibliobusu premajhna in slaba, zato da sta potujoča knjižnica in njen uporabnik miho rečeno nezahtevna, ipd.

A vsak, ki je tako mislil in govoril, se ni poglobil v bistvo poslanstva, obstoja, delovanja in nujnosti obstanka potujoče knjižnice: ni vedel, da je bibliobus pomembna in vitalna kapilara večje knjižnice, da je uvod v željo do branja, da je reklama za branje in za knjižnice in, da tudi ni konkurenca stacionarni knjižnici.

Ko bralcu izbira v bibliobusu ne zadostuje več, bo, že uveden v knjižnico in željan nadaljnega branja, gotovo obiskal večjo in bogatejšo knjižnico v mestu.

Da je strokovna javnost organizirano, redno, trajno in strokovno obveščena o delovanju slovenskih bibliobusov, je bila ustanovljena Sekcija za potujoče knjižnice pri ZBDS. Delo slovenskih potujočih knjižnic je tako tudi v okviru stroke dobilo tisto pravo in vidno ter poudarjeno mesto, ki mu pripada.

Prišel je čas, ko v Sloveniji ni več mogoče posodabljanje knjižnične mreže, ne da bi, kot njen del, ob tem načrtovali tudi mobilno knjižnico za zaledje.

Ko se po devetindvajsetih letih, minila so kot trenutek, ozrem nazaj in pregledujem vse etape mojega življenja z bibliobusom, me navdajajo samo dobri občutki. Ta leta sem z veseljem preživela ob delu v potujoči knjižnici.

Prevevata me veselje in ponos nad našim opravljenim delom, občutim globoko hvaležnost in srečo, da sem lahko sodelovala z vsemi vami, dragi slovenski potujoči knjižničarji. Vedno smo se dobro razumeli, dobro sodelovali, se cenili, spoštovali in podpirali, upoštevali smo mnenje drug drugega, nikoli ni prišlo do razhajanj, kar je v tako dolgem času, na razdaljah, ki so nas geografsko ločevale, v tako zapletenem delovnem procesu in v tako težkih delovnih pogojih nekaj enkratnega.

Postali in ostali smo sopotniki in prijatelji.

Vsakomur so v življenju dodeljene različne vloge, v različnih okoljih: smo roditelji, sorodniki, sosedje, sošolci, prijatelji, kolegi v službi in še in še....

Jaz sem svojo službeno vlogo v potujoči knjižnici sprejela z radovednostjo in zanimanjem, a z veseljem in navdušenjem. Uspešno in polno ter z ljubeznijo pa sem jo lahko odigrala in zaključila le skupaj z vsemi vami, ob vaši strani.

Draga prijateljica, dragi prijatelj,
še enkrat Ti prisrčna hvala za dragoceno darilo, in
naj Ti bo vloga potujoče knjižničarke, potujočega
knjižničarja

lahka, v veselje, v ponos, naj Te Tvoje delo prijazno in trdno
povezuje z bralcem.

Novo mesto: Bibliobus v romskem naselju

Besedilo in fotografije: Mojca Andoljšek

V knjižnici Mirana Jarca Novo mesto smo v letu 1998 začeli izvajati projekt Življenje brez predsodkov oz. Romska skupnost kot ciljna skupina uporabnikov knjižnice.

S tem projektom smo se lotili sistematičnega reševanja problematike uporabe knjižnic in pismenosti skupine romskih prebivalcev na našem območju.

V okviru projekta izvajamo razne dejavnosti:

- pripravljamo literarne večere iz romske literature in predstavitve romskih ustvarjalcev
- prirejamo proslave in razstave ob svetovnem dnevu Romov
- izvajamo organizirane ogledne knjižnice za skupine Romov in jih poučujemo, kakšne usluge in informacije lahko v njej dobijo.

V okviru tega projekta smo leta 1999 v romsko naselje Brezje-Žabjak, kjer prebiva približno 450 Romov postavili bibliobus, ki zaradi starosti ni bil več varen za vožnjo.

V njem smo odprli izposojevalno enoto za Rome.

Oziraje se na njihovo stopnjo pismenosti, smo jo za začetek opremili pretežno s knjigami za otroke in mladino, AV in CD gradivom, igračkami in didaktičnimi igrami.

Postopoma gradivo dopolnjujemo z leksikoni, atlasi, slovarji, osnovnimi priročniki in periodiko.

Ptuj: Bibliopedagoške urice s pravljicami in razstave na ptujskem bibliobusu

Besedilo in fotografije: Tjaša Mrgole Jukič

Knjižničarja ptujskega bibliobusa sta že na začetku, leta 2003 zastavila postajališča tako, da se bibliobus ustavlja tudi pred osnovnimi šolami v Halozah in Slovenskih goricah, Dravskem in Ptujem polju. Osnovne šole v Ptujju so izzete, ker je knjižnica v starem mestnem jedru po standardih dovolj blizu za običajen obisk.

Ko so me marca 2006 določili na delovno mesto bibliotekarke na bibliobusu, sem opazila, da je obisk osnovnošolcev po različnih šolah, različen. Ponekod so nas z obiskom zasuli, na nekaterih šolah pa se za naju niso niti zmenili. V želji pritegniti učence, pa seveda tudi učitelje (in prav od njih je največ odvisno), sva se delavca potujoče knjižnice domislila, da bova prosila učiteljice za slike in jih razstavila na zadnji steni bibliobusa. Idejo sva nadgradila tako, da sva konec avgusta 2006, seveda s soglasjem vodstva, poslala dopis šolam in vrtcem, kjer sva učiteljice povabila, da nas obiščejo z učenci, v skupinah. Ponudila sva izvajanje bibliopedagoških uric s pravljicami. Presenečena sva bila nad dobrim odzivom. Na koncu sva ob obveznem bonbonu poslušalcem ponudila vpisnice in jih povabila, da postanejo naši člani. Nekatere sva prosila za slike za razstavo. Tema leta 2006/2007 je bila MOJ BIBLIOBUS.

Že v mesecu septembru smo beležili povečan vpis. Res je, da so se dobro odzvale tiste šole, ki so že prej zgledno sodelovale z nami, res pa je tudi, da smo sodelovanje še izboljšali. Nekatere šole, ki prej niso kazale pretiranega interesa, sva »zbudila«, druge spet ne.

Pravljica na bibliobusu

V mesecu decembru sva šolam ponudila še novoletno pravljico. Ker je bil tako velik interes, sva s sodelavcem

Srečkom Vrečarjem delo organizirala tako, da sem odšla na šolo, kjer me je čakala večja skupina otrok, druga skupina pa je ta čas obiskala bibliobus, potem smo zamenjali.

Posebej moram poudariti, da sva večino bibliopedagoških uric opravila izven rednega časa izposoje. Tako sva se, po dogovoru z naročniki, na postajališče pripeljala prej, ali ostala dlje. Izposoja tako ni bila motena.

Seveda je tako delo naporno, vezana sva na čas, pa vendar naju je rezultat presenetil. Od septembra do decembra 2006 sva na tak način sodelovala s 13 šolami in dvema vrtcema, izvedla 45 bibliopedagoških uric, ki jih je obiskalo 1022 otrok. (Tako veliko število je tudi zato, ker sem decembrske pravljice pripovedovala v šoli trem razredom hkrati.)

Z delom sva nadaljevala v letu 2007, toda ne s tako intenzivnostjo. Odločila sva se namreč, da bova bibliopedagoške urice s pravljicami ponujala v začetku in na koncu šolskega leta, ter v decembru, ko je mesec pravljic.

Sedaj je junij, torej ponovno mesec pravljic, s katerimi se poslavljava od tega šolskega leta. Tako ne morem postreči s končnimi rezultati tega šolskega leta, toda do sedaj sem v letu 2007 pripovedovala 250 otrokom.

In še o razstavah:

Vsi, ki sva jih povabila k sodelovanju, so radi pripravili slike na temo Moj bibliobus. Tako sva pripravila 10 razstav. Šolarji in tudi učiteljice so bili ponosni, ko sva razstavila njihove izdelke v bibliobusu, saj so vedeli, da ji občudujejo na vseh 52 postajališčih.

Razstava Moj bibliobus

V mesecu juniju sva v knjižnici Ivana Potrča imenovala komisijo, ki je ocenila delo in izbrala najboljše slike iz vseh razstav. Za izbrane avtorje sva pridobila knjižne nagrade, ki jih bova ob zadnjem obisku tega šolskega leta podelila. Knjižno zahvalo so prejele tudi vse učiteljice, ki so skupaj z učenci pripravile in nam predale slike.

Menim, da nas tovrstno delo s šolami povezuje, da na tak način pridobiva večje število novih bralcev. Na koncu govorijo o tem tudi številke, saj sva v letu 2006 aktivno članstvo povečala za zavidljivih 33,7%.

Ljubljana: Zadnji »giro« s starim bibliobusom

Besedilo: Barbara Cesar

Fotografije: Tanja Vončina, Barbara Cesar

Star ljubljanski bibliobus, ki je v 15 letih prevozil stotine kilometrov in prepeljal na tone knjig, se z letošnjim šolskim letom poslavlja. Tega si želimo vsi mi, najbrž pa tudi vsi kadilci, ki pred vhodnimi vrati garaže, kjer je parkiran bibliobus, uživajo na cigareti, potem pa so deležni še dodatnega dima iz avtobusa. Predvsem se novega vozila veselimo potujoči knjižničarji in bralci, ki so bili v zadnjih

letih zaradi okvar vozila včasih prikrajšani za obisk naše knjižnice. Nov avtobus bo opremljen z računalniki, imeli bomo računalniško vodeno evidenco izposoje in zamenjali listkovni sistem s takšnim, kot so ga bralci v drugih knjižnicah in potujočih knjižnicah že dolgo vajeni. Priprave na ta prehod so v potujoči knjižnici že v polnem teku. Kljub temu, da je avtobus zastarel, velja poudariti, da smo imeli ves ta čas konstantno število rednih in novo vpisanih bralcev. Za vse, ki pridejo v bibliobus je pomembno gradivo in ljudje, ki pomagajo gradivo poiskati, svetovati in izmenjati kakšno prijazno besedo. Če ne bi ponujali dobrega izbora gradiva in ga stalno dopolnjevali z novitetami, bi število bralcev gotovo upadlo.

Vse te kvalitete bomo ohranjali tudi, ko bomo septembra, če bo vse po načrtih, šli na teren z novim vozilom.

Narava dela in zahteve potujočega knjižničarstva so drugačne kot v stacionarnih knjižnicah, zato ne moremo in ne smemo enostavno prekopirati istega sistema oz. kot je lansko leto na srečanju potujočih knjižnic v Ljubljani rekla mag. Jelka Gazvoda iz MzK: »Potujoče knjižnice ne moremo meriti po istem vatlu kot stacionarne.« Celo potujoče knjižnice v Sloveniji se med seboj razlikujejo, saj razlike narekujejo okolje in potrebe ljudi. Bistvo dobrega delovanja potujoče knjižnice je prav v tem, da zna prepoznati zahteve bralcev v

lokalnem okolju in se jim čim bolj približati. Prav zato je potencial potujočih knjižnic še vedno tako velik.

Podjetje Dumida iz Maribora izdeluje bibliobus za Knjižnico Otona Župančiča. Izdelan naj bi bil do konca avgusta oz.

začetka septembra. Sredi aprila smo si ogledali Ivecov avtobus, ki so ga začeli predelovati. Tla avtobusa bodo kolikor bo le mogoče izravnana, višje dele bomo izkoristili za izposojevalni pult. Zadnji del avtobusa bo namenjen otrokom.

Nova Zelandija: Srečanje potujočih knjižnic, 27. - 29. 1. 2007, Taupo

Besedilo Ian Stinger, Service Point
Prevod in priredba po reviji Service Point:
Barbara Cesar
Fotografije: www.flickr.com/photos

Bil sem počaščen, ko so me Novozelandski kolegi povabili, da otvorim letošnje srečanje potujočih knjižnic v Taupu. Od tu sem nazadnje poročal za Service Point leta 1994.

Ko sem prispel v Taupo, sem ugotovil, da bo to nekoliko neobičajno srečanje, saj je organizatorica Cathie Richards želela dati poudarek skupnemu druženju in zabavnim aktivnostim, kot je npr. kopanje v termalnih bazenih, izletih po okoliških krajih, rafting po reki Waikato in piknik ob potujočih knjižnicah.

Konferenca je trajala 3 dni in slišali smo različne, zanimive govornike. (vse prezentacije dostopne na: www.shorelibraries.govt.nz/MobileConference2007-speakers.php)

1. Prva govornica je bila Helen Woodhouse vodja knjižnice Takapuna pri Severno-obalnih knjižnicah. Predstavila je zgodovino in začetke potujočega knjižničarstva na Novi

Zelandiji. Zanimivo je, da se je potujoče knjižničarstvo začelo razvijati na pobudo Canterburyjske univerze in šele kasneje so to storitev začele uvajati splošne knjižnice.

2. Robert Knight je direktor regionalne knjižnice Riverina v jugozahodnem delu Avstralije. Prikazal je inovacije pri storitvah potujočega knjižničarstva.

3. Beth Davidovic je predstavila premične kolekcijske zbirke in odprla razpravo o tem, ali lahko premične kolekcijske zbirke opravljajo nalogo potujočih knjižnic. Predvsem takrat, ko govorimo o potujočih knjižnicah, ki so specializirane in imajo majhno zalogo gradiva. Beth Davidovic je vodja kolekcijskih zbirk pri Severno-obalnih knjižnicah.

4. *Potujoči knjižničar-kakšna vrsta dela je to?* Bruce Monely dela v državni knjižnici na o b m o č j u Queenlanda od leta 1989. Predstavil je rezultate raziskave o zaposlenih na potujočih knjižnicah

v Avstraliji. V raziskavi je sodelovalo 64 anketirancev iz 40. potujočih knjižnic, kar je 54 % vseh potujočih knjižničarjev. Ugotovil je, da v potujočih knjižnicah dela 64 % žensk in 36% moških (kar je precej dobro razmerje v primerjavi s stacionarnimi knjižnicami, kjer je višji odstotek zaposlenih žensk). Dve tretjini anketirancev je zaposlenih za polni delovni čas, ostali za polovični. Povprečno vztrajajo v potujoči knjižnici 6,8 let. 37% zaposlenih v potujoči knjižnici želi poiskati drugačno delo oz. zgraditi kariero znotraj knjižnice, 83% od teh p'a si želi oditi iz potujoče knjižnice. 72% vseh anketirancev je v zadnjih dveh letih imelo raznovrstna dodatna izobraževanja.

5. *Kako obdržati potujoče knjižnice* je bil naslov prezentacije Jan Meadows iz knjižnice Pikes Peak v Koloradu, ZDA. Jan Meadows piše kolumne za spletno stran *ameriškega*

bibliotekarskega združenja (ALA) in se sprašuje, kako obdržati storitev potujočega knjižničarstva in biti inovativen pri iskanju financiranj. Rešitev vidi v trženju storitve, v točno določenih ciljih, ki jih želi potujoča knjižnica doseči, postaviti si mora prioritete naloge in jih uresničevati. V ozadju potujoče knjižnice mora vedno stati močna stacionarna knjižnica.

6. *Zdravje in varnost v potujočih knjižnicah* je bila tema, ki jo je obravnaval Bruce Myers, ki je trenutno vodja regionalne knjižnice Swan Hill na severozahodnem delu Victorije, Avstralija. Bruce je predstavil smernice, ki jih je za varnost in zdravje potujočih knjižničarjev dobro upoštevati. Smernice so iz leta 2006 in jih najdete na: www.mobilelibraries.com.au/oh&s.htm

7. Robert Pestell je predstavil potujoče knjižnice, ki jih lahko

najdemo po vsem svetu, od kamel, slonov, do knjižnic na ladjah.

8. *Knjižnične usluge za starejše, upokojene in onemogle.* Gayle Rowden trenutno skrbi za 8

dislociranih enot knjižnice in dve potujoči knjižnici v regiji Yarra Plenty. Ena od teh potujočih knjižnic je popolnoma nova, bibliobus je unikaten in dvonadstropen. Opremljen je z vsemi pripomočki, ki starejšim in onemoglim olajšajo dostop do knjižnega gradiva in informacij.

9. *Potujoče knjižnice on-line, vedno in povsod* je bil naslov prezentacije Sonie Higgs, vodje informacijskega sistema v Upper Murray Regional Library. Vključena je bila v dveh poskusih, kjer so izvajali obsežne teste učinkovitosti mobilnega dvosmernega satelita. Poskuse so izvajali tudi v ekstremnih vremenskih pogojih, od zasneženih Alpskih pokrajin, do več kot 40 stopinj Celzija vročih neposeljenih predelih.

Na koncu sem (o.p. Ian Stringer) dodal svojo drobtinico s prezentacijo: *101 stvar, ki jo morate vedeti o potujočem knjižničarstvu.*

programi, dajo prostor domišljiji, lastnemu mnenju in možnosti za izmenjavo mnenj.

Kar naravnost lahko priznava, da sva pravzaprav odvisna od knjig in kar naprej potrebujeva novo »gorivo«. Kljub temu, da imava doma obsežno knjižnico s približno 6000 naslovi, to ne zadovolji najinega knjižnega apetita. Kar naprej izhajajo zanimive knjige in vsega tega seveda ne moreva nabaviti. Najino knjižnico izpopolnjujeva samo z najbolj zanimivimi naslovi in takimi, ki se ukvarjajo z določeno temo.

Oba uporabljava knjižnične storitve že od šolskih let. V tistih časih smo imeli male šolske knjižnice, kjer si imel knjige tako rekoč na dosegu roke. Zdaj morda ni več tako, toda upamo da kljub temu znajo voditi otroke v svet knjig. V času šolanja in študijskih letih sva obiskovala različne knjižnice v krajih najinega bivanja, a ponudba potujoče knjižnice nama je bila do selitve na podeželje povsem neznana.

V petek, 13. julija, sva se preselila v nekdanje župnišče v Tottijärvi. Tistega leta je bila prva polovica poletja sončna, toda teden dni po tistem, ko sva se preselila, je začelo deževati in vsa druga polovica poletja je bila deževna. Nasproti najinega vhoda sva opazila znak, ki je označeval postajališče potujoče knjižnice in to razumela kot dober znak. Julija bibliobus seveda ni deloval, a že avgusta sva lahko začela z obiski, s katerimi nadaljujeva še danes.

Pred dvajsetimi leti je bilo v Tottijärviju še veliko delujočih služb. Avtobus je pred najinim vhodom ustavljal dvakrat dnevno, imeli smo svojo trgovino, banko in poštni urad, vas pa sta obiskovali tudi potujoči trgovina in banka. Zelo aktivna je bila tudi šola. Prihajala je seveda tudi potujoča knjižnica. Zdaj se avtobus ne ustavlja več blizu nas, pa tudi sicer je veliko manj avtobusov. Nimamo več niti trgovine niti banke, da o pošti niti ne govorimo. Še vedno pa imamo osnovno šolo in potujočo knjižnico.

Vsako drugo soboto je na najinem koledarju čas za potujočo knjižnico. To pomeni, da za tisti dan ob 13.00 ne planirava ničesar drugega. Če kakšen nesrečni sorodnik na tak dan pripravi poroko ali pogreb, morava pač obiskati neko drugo postajališče. Knjižničarji s potujoče so na to že navajeni. Samo nekajkrat se je zgodilo, da sploh nisva mogla obiskati bibliobusa in nikoli ni bilo to po najini krivdi. Letos sva hitela od nekega pogreba, da bi ja ujela zadnje postajališče, vendar sva bila prepozna. V ponedeljek sva poklicala, se opravičila in obžalovala, saj sva vedela, da je imel knjižničar za naju pripravljeno številno gradivo. To sva kasneje prevzela v centralni knjižnici.

Postrežba potujoče knjižnice je izvrstna. To lahko z gotovostjo trdimo, saj njihove možnosti kar se da dobro izkoriščava. Vsako jesen, ko v časopisu objavijo sezname knjižnih novosti, z velikim zanimanjem izbereva knjige, ki bi jih želela. Napraviva več strani dolg seznam in ga prineseva knjižničarju. Navadno naredimo kar več seznamov, saj založniki ločeno objavljajo leposlovje in strokovne knjige. Knjižničarji vedno prijazno in ustrežljivo sprejemajo naše

Finska: Utrinek s terena

Besedilo: Sašo Bizjak

Fotografije: www.tampere.fi/kirjasto

Pričujoči tekst je napisal finski upokojenec Pertti Laine Skupaj z ženo Merjo sta že več kot dvajset let bralca potujoče knjižnice mesta Nokia. Živita na podeželju, kamor sta se preselila iz mesta. Tekst je v Slovenijo poslal nekdanji vodja finskih potujočih knjižničarjev Antero Kyöstiö, ki se ga številni verjetno spominjate z našega srečanja v Idriji. Antero se kot upokojenec zdaj ukvarja s pisanjem zgodovine finskih potujočih knjižnic. Ob 150. obletnici mestne knjižnice v Nokii so ga prosili, naj napiše članek o razvoju potujočega knjižničarstva v tamkajšnji regiji Pirkanmaa. Antero se je zdelo zanimivo prikazati tudi pogled in mnenje uporabnikov o potujočih knjižnicah. Napotili so ga k Perttiju Laineju in ta je o svoji izkušnji in izkušnji svoje žene zapisal tole:

»Mirne duše lahko ugotoviva, da so knjige najin vsakdanji kruh. Knjige preprosto sodijo v moje življenje in življenje moje žene. Branje je najpomembnejše početje v najinih večerih in televizijo gledava zelo malo. Kot vsi, ki veliko berejo, meniva, da nam knjige, veliko bolj kot že vnaprej »predelani«

želje, čeprav seznama obsegajo okoli sto naslovov.

Jesenske rezervacije nam zagotavljajo branje v zimskem času. Ob vsakem obisku potujoče prosiva za nove rezervacije in včasih celo predlagava nekatere naslove za nabavo.

Seveda vsakič dobiva del rezerviranega gradiva, pobrskava pa tudi po policah in tudi tam vedno kaj najdeva. Varna se počutiva šele takrat, ko neseva v roki vreči, polni knjig. Običajno imava vedno iste vrečke, ki nama služijo dolgo obdobje.

Obisk potujoče knjižnice je za naju tudi družabni dogodek. Čeprav bi lahko klepetala tudi v centralni knjižnici, nikoli ne prihaja do tovrstne socialne interakcije v klasični knjižnici. V času najinih obiskov se pogovorimo tako o knjigah kot tudi o drugih stvareh. Včasih se zdi, da se moramo posloviti, še preden smo se dobro začeli pogovarjati. Bolje kot se medsebojno poznamo, boljše in lažje knjižničarji v potujoči knjižnici ustrezajo najinim željam. Poznajo najine konjičke in nama lahko svetujejo gradivo, primerno za naju. Z leti so spoznali najin okus in skoraj vedno nas ob najinih obiskih poleg rezerviranih knjig čakajo še knjige, ki nama jih knjižničarji sami priporočajo. Uslužbenci naredijo vse, da bi nam izposodili zelene knjige. Nekoč nama je nek uslužbenec posodil celo svojo knjigo, ker v knjižnici ni mogel dobiti tega naslova.

Na redko naseljenih območjih podeželja je družbena vloga potujočih knjižnic še posebej pomembna. Socialnih stikov je tudi na podeželju vedno manj, obisk potujoče knjižnice pa je priložnost za stik ne samo s knjižničarji, ampak tudi za medsebojni stik med vaščani.

Zdaj z ženo živiva sama. Najini otroci živijo na svojem in zato običajno potujočo knjižnico le še redko, ko so na obisku pri naju. Še vedno pa imajo zelo radi knjige in to delno prav zaradi knjižnice in potujoče knjižnice. Ponavadi vedno uporabljava le eno izkaznico. Dolga leta sva uporabljala ženino izkaznico, zadnja leta pa uporabljava mojo.

Iz napisanega morda sklepate, da sva take vrste par, ki se zanima samo za knjige in za nič drugega. Res je sicer, da imajo knjige izjemen pomen v najinem življenju, toda zanimava se še za številne druge stvari. Dolga leta sva bila navdušena športnika in še zdaj sva navdušena športna privrženca. Zanimajo naju tudi psi. Imava svoj pesjak z mladički, zanimajo naju pasje razstave. Popravila na hiši in ostalih stavbah opraviva sama in veliko ur preživiva tudi na najinem vrtu. Zanima naju tudi kultura, predvsem gledališče in razstave. Nekajkrat sem se udeležil tudi drugih organizacijskih aktivnosti in političnih dejavnosti.

Zdi se nama, da imajo številni ljudje danes zelo osiromašeno življenje. Največ gre za sedenje pred televizorjem ali računalnikom ali pa se strastno posvetijo zgolj enemu hobiju. Škoda je spoznavati življenje zgolj z ene plati, ko pa ima življenje toliko različnih podob. Prav to pa nam omogočajo knjige. Knjige povsem zadovoljijo zanimanje za različne vidike življenja.

Oba bereva več različnih knjig hkrati: klasično leposlovje, življenjepisi, kakšno lepo knjigo s čudovitimi ilustracijami ali manjšo prijetno knjigo, iz katere lahko naglas prebereš kakšno zanimivo misel.

Boljše in bolj raznovrstne ponudbe bibliobusa si ne bi mogli želeli. Najpomembnejše pa je, da knjižnica in tudi potujoča knjižnica zaupata v moč knjige in da naši bibliobusi ne postajajo občinski centri za zabavo. Še posebej morajo zaupati v knjigo zaposleni v knjižnici.

Uporabnik potujoče knjižnice je napisal kar nekaj stvari, kot bi jih na tak ali podoben način lahko povedal tudi marsikateri obiskovalec slovenskih bibliobusov. Gospod Laine na primer omenja tudi vedno bolj prazno podeželje z vedno manj javnimi servisi, kar je težava tudi pri nas. O pomenu, ki ga ima mreža potujočih knjižnic v Sloveniji, smo se lahko prepričali tudi z anketo, ki smo jo pred nekaj leti opravili med našimi bralci. Predvsem pa je zanimiva zaključna misel o posebni moči, ki jo ima knjiga.

Finska: Internetna učilnica na kolesih

Besedilo in fotografije: www.tampere.fi/kirjasto

Prevod iz angleščine: Barbara Cesar

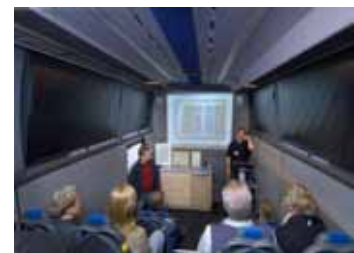
Netti-Nyssa naj bi bil po podatkih Antera Kyosta iz leta 2003 najdaljši bibliobus oz. internetni avtobus. Financirala ga je lokalna skupnost in sponzorji, stroški vzdrževanja pa se krijejo iz zaslužka, ki ga pridobijo iz najema

Netti-Nyssa avtobusa.

Netti-Nyssa je t.i. internetna učilnica na kolesih, ki v kraju Tampere na Finskem deluje od leta 2003. Vozilo je opremljeno z 12 računalniki in dodatno opremo, ima brezžično povezavo na internet ter svojo električno energijo. Netti-Nyssa lahko najamejo skupine posameznikov, npr. upokojeenci, šolski, predšolski otroci, posebne zaključene skupine. Na njem poučujejo strokovni kadri oz. učitelji, ki skupine uvajajo v uporabo računalnika, informacijske tehnologije, interneta, način iskanja informacij, in sicer glede na predznanje oz. zahteve skupine. Način izobraževanja in vsebina informacij se prilagaja skupini, ki je Netti-Nyssa najela.

Če ima bibliobus vlogo uvajanja v branje predšolskih in šolskih otrok, ter oskrbo z leposlovjem in osnovno strokovno literaturo za odrasle, potem ima internetna učilnica na kolesih podobno vlogo, le da na področju informacijske tehnologije, npr. iskanje informacij na svetovnem spletu, uporaba elektronskih virov, selekcijo informacij in podatkov, itd.

Na Finskem, kjer je razvoj komunikacijskih tehnologij na izredno visokem nivoju, so Netti-Nyssa dobro sprejeli in je ves čas v uporabi. Zavedajo se, da ni dovolj, da ima vsako gospodinjstvo računalnik in dostop do interneta, ampak je potrebno ljudi tudi naučiti pravilne uporabe in iskanja informacij ter spodbujati funkcionalno pismenost.

**ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH
DRUŠTEV SLOVENIJE**

Potujoče novice - časopis Sekcije za potujoče knjižnice
Letnik 2 (2007), številka 3
Izdaja: ZBDS Sekcija za potujoče knjižnice
Urednica: Barbara Cesar
Sodelavci: Mojca Andoljšek, Sašo Bizjak, Tjaša Mrgole Jukič, Nika Pugelj
Tehnično oblikoval: Miha Žitko
Jezikovno pregledala: Nada Sever
Naklada: 70 izvodov
Ljubljana, 2007

Letn. 2 (2007) št. 3

